

دانایان، آینده داران دنیا

هر کجا دانایی باشد، توانایی هست و هر کجا توانایی باشد، دانایی نیز هست. پس در میان آنچه بشر می‌خواهد و می‌جوید و مطالب و خواسته‌هایی که دارد، خواسته و مطلوبی از علم بالاتر نیست که هر چه طالب آن، به مطلوب می‌رسد، باز طلبش بیشتر و آن را بیشتر و بهتر می‌خواهد.

نوشتار آیت الله العظمی صافی، بمناسبت آغاز سال تحصیلی

دانایان، آینده داران دنیا

بسم الله الرحمن الرحيم

قال رَسُولُ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: «أَلَا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ بُغَاةَ الْعِلْمِ؛ آگاه باشید که خداوند، طالبان علم را دوست دارد.» [1]

* به اخلاق خدا آراسته شوید

نشان‌یافتن و نشان‌داشتن از خدا، همان دارا بودن اخلاق کریمه الهی است که مهمترین و سرآمد آنها علم و قدرت، دانایی و توانایی است. این دو صفت با هم ملازمت و مصاحبت ضروریه و تنگاتنگ دارند و افتراق و جدایی آنها از یکدیگر ممکن نیست. در روایات آمده است که «تَخَلَّفُوا بِأَخْلَاقِ اللَّهِ»؛ [2] یعنی به اخلاق خدا، خود را آراسته نمایید و خود را به صفات خداوند بیارابید. در بین صفات خداوند متعال، صفت علم، اشرف صفات و اسم «العالم» اعظم اسمای صفاتی است. بیشتر اسما و صفات جمالیه و جلالیه، به این اسم و اسم «القادر» و صفت قدرت بر می‌گردد. بنابراین تزئین به زینت و زیور علم و آراسته شدن به این صفت، از اخلاق دیگر بالاتر و ارزنده‌تر است.

هر کجا دانایی باشد، توانایی هست و هر کجا توانایی باشد، دانایی نیز هست. پس در میان آنچه بشر می‌خواهد و می‌جوید و مطالب و خواسته‌هایی که دارد، خواسته و مطلوبی از علم بالاتر نیست که هر چه طالب آن، به مطلوب می‌رسد، باز طلبش بیشتر و آن را بیشتر و بهتر می‌خواهد.

باید درس خواند تا ...

باید فرصت علم‌آموزی را غنیمت شمرد، درس خواند تا آگاهی و معرفت پیدا کرد. درس خواند تا خود و جامعه و اسلام را عزیز و سربلند نمود. درس خواند تا خود و دیگران را از ظلمت جهالت نجات داد.

باید درس خواند، برای اینکه مشکلاتی را که در رشته‌های گوناگون علمی تاکنون لاینحل مانده، حل نمود و با سرپنجه بینش و دانش گره‌های باز نشده از کار بشر را باز کرد.

باید درس خواند تا دانشمند شد؛ باید فهمید که دانش‌آموزان و دانشجویان ما از دیگران در استعداد و نیل به مدارج عالی کمال و معارج سامیه ابتکار و اختراع کمتر نیستند، بلکه قوی‌تر و رشیدترند.

* آینده برای ملت‌های عالم و داناست

در اسباب و وسایل ظاهری، هیچ وسیله‌ای بر غلبه و پیروزی بر استکبار و استبداد قوی‌تر از علم نیست. باید دانست که دنیا و آینده آن برای ملت‌های عالم و دانا است، و این دانش‌پژوهان هستند که باید ملت اسلام را به مجد و عزت دیرین و بیشتر از آن برسانند.

خداوند متعال به بشر و این مخلوق هنوز هم ناشناخته، لیاقت تسخیر کاینات زمینی و آسمانی را عطا کرده، یا به بیان دیگر، آنها را مسخر او گردانیده است.

باید پیش رفت و اسرار کاینات و آیات علم و قدرت خدا را کشف نمود. عزت و قوت و استقلال و هر چیز خوبی که فطرت سالم و پاک بشر، طالب آن است، با علم فراهم می‌شود و ذلت و ضعف و زبونی، نتیجه جهل و ناآگاهی است.

* علم‌آموزی، جهاد در راه خدا

باید دانش‌آموزان خود را برای اسلام و برای اعلاى کلمة الله و حصول اهداف الهی، قرآنی و برای خدمت به محرومان و نجات مستضعفان آماده سازند و هر رنج و تلاشی را که در تحصیل علم متحمل می‌شوند، با نیت خالص و پاک آن را فی سبیل‌الله و در راه خدا و راه آسایش خلق خدا محسوب دارند، تا از اجر و ثواب بسیار برخوردار شوند.

باید این عزیزان بدانند که همه در انتظار آنها هستند؛ خداوند متعال از آنها سعی و عمل و مجاهدت می‌خواهد. اسلام و پیامبر عظیم‌الشان در انتظار تحصیلات دبستانی و دبیرستانی و دانشگاهی، و بعد هم تحقیقات علمی آنها هستند. ائمه طاهرین

علیهم‌السلام بخصوص حضرت بقیة‌الله، امام عصر ارواح‌العالمین له‌الفداء از آنها انتظار دارند. نظر همه و تمام جامعه به این مراکز علمی و کلاس‌های تعلیماتی و درس دوخته شده که آنها چگونه عمل می‌کنند، چگونه تلاش می‌کنند و چگونه خود را برای خدمت به انسان‌ها آماده می‌نمایند؟ لزوم اجتناب از آسیب‌های علم‌آموزی

دانش‌پژوهان عزیز باید سعی نمایند چنان باشند که از فهم و بینش بیشتر و آگاهی زیاده‌تر لذت ببرند؛ اوقات خود را به بطالت، معاشرت‌های بیهوده و بعضی بازی‌ها و مسابقات بیهوده، که کمالی از آن نه برای روح و نه برای جسم حاصل نمی‌شود، و ارزش حقیقی انسان‌ها را بالا نمی‌برد، تلف نکنند. در پی کسب کمالات حقیقی و سیر الی‌الله باشند. آیه کریمه: «أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا» [3] و «مَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهْوٌ وَ عِبْءٌ» [4] و مضامین بلند تعالیم نورانی قرآن را فراموش نکنند. از ملاحی و مناهای پرهیز نمایند و از سرگرم شدن به بازی‌های وقت‌بر باد ده خود را دور نگهدارند. بعضی از بازی‌ها موجب افت تحصیلی جوانان و دانش‌آموزان می‌شود گرچه با نام تقویت فکر و ذهن باشد.

اگر می‌خواهند در تحصیل کمالات حقیقی موفق شوند و اگر مدرسه و محیط خانواده علاقه به توفیق آنها دارند، همه باید در دور بودن از ملاحی و مناهای، با آنها همراهی و همکاری نمایند، و خلاصه تلاش کنند عمر، وقت، حیات و فرصت‌هایی را که دارند و همه خواه و ناخواه از دست خواهد رفت، به رایگان با بهای کم از دست ندهند. برای این نعمت‌های بزرگ الهی، بها و ارزشی، غیر از علم، معرفت، رضای خدا، ثواب خدا و سیر الی‌الله نیست، که حضرت امیرالمؤمنین، علیه‌السلام، می‌فرماید: «إِلَّا حَرْ يُدْعُ هَذِهِ اللَّمَاطَةَ لِأَهْلِهَا إِنَّهُ لَيْسَ لَأَنْفُسِكُمْ ثَمَنٌ إِلَّا الْجَنَّةُ فَلَا تَبِيعُوهَا إِلَّا بِهَا؛ آیا آزاده‌ای نیست که این دنیا را که در کم‌ارزشی، همچون تهمانده طعامی است که در دهان باقی می‌ماند، به اهلش واگذارد. به راستی که جز بهشت، هیچ ارزشی برای جان‌هایتان نیست؛ پس جان‌هایتان را به غیر از بهشت، نفروشید.» [5]

خود را متعهد بدانند و متعهد بسازند که از کارهای زشت و ناشایست و حرام اجتناب کنند و واجبات و فرایض را انجام دهند و مخصوصاً به نماز، که معراج مؤمن است، اهمیت بدهند. در جمعه و جماعات شرکت نمایند و وقار دانش‌آموزی و دانشجویی را پاس دارند.

خداوند متعال را در همه حالات فراموش نکنند و درس و تدریس و تعلیم و تعلم را برای رضای او و اتصاف به صفت الهی علم قرار دهند و از او استعانت و کمک بخواهند.

به مولی‌الوری حضرت بقیة‌الله مولانا المهدی ارواح‌العالمین له‌الفداء متوسل باشند و بدانند که وجود مقدس و بزرگوار آن حضرت، که امروز در این عالم، آیتی اعظم و اکبر از وجود او برای خدا نیست، از موفقیتی که نصیب آنها می‌شود، بیشتر مسرور و خوشحال می‌گردند و همه بدانند که فرزندان روحانی آن حضرت‌اند و آن حضرت بیش از هر پدری توفیق فرزند را در علم، و عمل و کسب کمال، دوستدار و خواهانند.

* معلمان متعهد،

هدایتگران راه سعادت

نکته دیگری هم که لازم است آن را مطرح کرد، نقش ویژه معلمان و استادان در هدایت‌گری برای پیمودن این راه بزرگ سعادت است.

شغل شریف معلمی از مشاغلی است که عقل و شرع بر احترام آن اتفاق دارند و علو منزلت و رتبه معلم در بین تمام ملل و امم همواره مورد تصدیق و تأیید بوده و هست.

خداوند متعال طبق فرموده خود، در قرآن مجید، معلم کلّ انسان‌ها و معلم آدم ابوالبشر و معلم حضرت رسول خاتم صلی‌الله علیه و آله است و تمام ممکنات، زیر پوشش تعلیم و تربیت تکوینی، تشریحی و فطری او قرار دارند.

انبیای عظام یکی از بزرگترین وظایفشان، تعلیم و تربیت است و حضرت رسول اکرم صلی‌الله علیه و آله و سلم افضل مخلوقات و خواجه کاینات در تقدیر و تعظیم مقام معلم طبق فرموده خودشان، «إِنَّمَا بُعِثْتُ مُعَلِّمًا» [6]، معلم کتاب و حکمت بود.

امیرالمؤمنین و سایر ائمه اطهار سلام‌الله‌علیهم مظاهر صفت تعلیم و تربیت جامعه الهیه هستند. مدرسه تعلیم و بیان علوم و معارف و احکام آن بزرگواران، از همان صدر اسلام گشایش یافت و تا به امروز، یگانه مدرسه جهانی است که هزاران معلم در آن پرورش یافته و در اطراف و اکناف جهان، شهر و روستا، مساجد و حسینیه‌ها، مدارس و دانشگاه‌ها و منازل، شغل مقدس آموزگاری دارند.

معلم قرآن، معلم احکام، معلم اخلاق، معلم اعتقادات و اصول دین، معلم خط و نگارش، معلم تاریخ و سرگذشت عبرت‌انگیز گذشتگان، معلم علوم ادب، معلم علوم پزشکی، معلم فیزیک، شیمی، ریاضیات، هیأت و نجوم، معلم انواع صنایع، معدن‌شناسی، زمین‌شناسی، گیاه‌شناسی و ... همه فضیلت دارند، و تعلیم همه را می‌توان به عنوان خدمت به جامعه و عزت و شوکت اسلام و مسلمین و رفع نیاز از بیگانگان، برای کسب ثواب و رضای خداوند متعال انجام داد. البته بدیهی است که در اینجا مقصود از تعلیم و معلم، تعلیم علوم مشروعه و کمالات مفیده است.

در صورتی که معلم با این شعور و ادراک عالی و هدف مقدس، علوم مذکوره را تعلیم دهد، هیچ یک از متاع‌های دنیوی را نمی‌توان با ارزش کار او برابر شمرد.

هر چه خلوص نیت معلم، در این راه بیشتر و اهتمام او در تربیت افراد مفیدتر و کامل‌تر باشد، ارزش معنوی کار او بیشتر می‌شود.

در جامعه اسلامی، وقتی سخن از تعلیم و معلم و شأن و مقام معلم به میان می‌آید، تعلیم و تعلم در رشته‌های مذکور است، هر

چند تعلیم علوم اسلامی و علوم قرآن و شرعیات را موقعیتی خاص است، اما چون همه این علوم برای کمال دین و آخرت و نظام معاش و معاد و نفی فقر و جهل لازم است، و از طرفی معلم در همه این رشته‌ها می‌تواند در ضمن تدریس، دانش آموزان را با اسلام و معارف و مکتب حق اهل بیت علیهم السلام آشنا سازد، شغل معلم فرصت بسیار خوبی برای او است که دانش‌آموزان را به راه راست اسلام هدایت نماید، و بالعکس، چنانچه خدای ناکرده، معلم، متعهد نباشد و سلامتی اخلاقی و عقیدتی نداشته باشد، در هر رشته‌ای که تدریس کند، ممکن است بر افکار و عقاید و اخلاق دانش‌آموز، اثر سوء بگذارد. در این میان هم، رشته‌هایی از آداب و فنون فساد انگیز می‌باشد که آموزش و تعلیم آنها جایز نیست و حساب معلمان حقیقی، که با انبیا و ائمه علیهم السلام همکاری دارند و از مکتب آنها الهام می‌گیرند، از کسانی که به آموزش این فنون مبتذل و حرام عمر خود و دیگران را ضایع می‌نمایند، جداست.